

**Рішення разової спеціалізованої вченої ради ДФ 29.053.018
про присудження ступеня доктора філософії**

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 29.053.018 Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (м. Полтава), Міністерства освіти і науки України прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії **Яременку Леоніду Михайловичу** з галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка зі спеціальності 011 – Освітні, педагогічні науки на підставі публічного захисту дисертації «Педагогічна спадщина Антоніо Сальєрі в контексті становлення європейської мистецької освіти (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)»

Протокол №18
«23» листопада 2023 року

Яременко Леонід Михайлович, громадянин України, 1995 року народження. Освіта вища: у 2019 році закінчив Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського за спеціальністю «Музичне мистецтво», спеціалізація «оркестрові духові та ударні інструменти» і здобув професійну кваліфікацію артиста оркестру, артиста ансамблю, викладача (труба).

У 2021 році закінчив ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» та отримав диплом магістра за спеціальністю «Музичне мистецтво» і здобув кваліфікацію: артист-інструменталіст (соліст), артист оркестру, ансамблю, диригент, викладач закладів вищої освіти (оркестрові духові та ударні інструменти: труба).

З жовтня 2021 року навчається в аспірантурі ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», виконує всі вимоги освітньо-наукової програми спеціальності 011 – Освітні, педагогічні науки.

З 2020 року працює артистом академічного симфонічного оркестру Національної філармонії України (м. Київ).

Науковий керівник – **Цебрій Ірина Василівна**, доктор педагогічних наук, професор ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”.

Дисертацію виконано у Державному закладі «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (м. Полтава), Міністерства освіти і науки України.

Здобувач має 15 наукових публікацій за темою дисертації: 2 навчальних посібника, 3 публікації у фахових виданнях України, 1 стаття в

зарубіжному виданні, 9 публікацій апробаційного характеру (матеріали конференцій та інші видання), у тому числі:

1. **Яременко Л. М.** Етапи педагогічної діяльності Антоніо Сальєрі та критерії для їхнього виокремлення. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*. Випуск 58. 2022. С. 113-122. <https://doi.org/10.34142/2312-1548.2022.58.11>

2. **Яременко Л. М.** Основні напрями дослідження творчої спадщини Антоніо Сальєрі. *Вісник науки та освіти* (Серія «Педагогіка», Випуск № 8(14) 2023. С. 831-835. [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-8\(14\)-831-844](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-8(14)-831-844)

3. **Яременко Л. М.** Поліпедагогічний принцип навчання Антоніо Сальєрі та сучасне розуміння поліпедагогічної дійсності. *Етика та естетика педагогічної дії*. 2022. № 26. С. 72-84. <https://doi.org/10.33989/2226-4051.2022.26.273098>

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці: **Сташевська Інна Олегівна**, доктор педагогічних наук, професор (Харківська державна академія культури), **зауваження**, висловлені у відгуку опонента:

1. Вагомим результатом дисертаційного дослідження є виявлення провідних педагогічних ідей і принципів А. Сальєрі. Разом з тим, на нашу думку, розкриваючи теоретико-практичні засади педагогічної школи А. Сальєрі в контексті становлення європейської мистецької освіти (кінець XVIII- перша половина XIX ст.), варто було б охарактеризувати найбільш прогресивні методи, які використовував А. Сальєрі в процесі музично-педагогічної практики.

2. У розділі 1.3. дисертації в контексті аналізу трансформаційних змін західноєвропейської професійної музичної освіти охарактеризовано три напрями виникнення і становлення таких музично-освітніх інституцій, як консерваторії – італійський, французький та австрійський. У цьому контексті варто було б детальніше розкрити їх взаємозв'язки, а також конкретизувати спільні й відмінні риси.

3. У третьому розділі дослідження дисертант аналізує в контексті розвитку педагогічної спадщини А. Сальєрі досягнення його учнів і послідовників – Й. Гуммеля, Л. Бетховена, Ф. Франчетті, І. Ліста. Доцільно було б більш чітко обґрунтувати, чому саме ці персоналії були обрані, ураховуючи, що учнями А. Сальєрі були й Франц Шуберт (щоденник якого постійно цитується в дослідженні), Карл Черні, Луїджі Керубіні, Джакомо Меєрбер та інші видатні діячі західноєвропейської музичної культури.

4. Разом з позитивною оцінкою визначених дисертантом теоретичних положень і висновків, на нашу думку, дисертаційна робота набула б більшої досконалості й практичної цінності, якби автор окреслив у висновках прогностичні можливості використання позитивного досвіду педагогічної школи А. Сальєрі у вітчизняних умовах.

5. У тексті дисертаційної роботи наявні окремі граматичні та технічні помилки (напр., стор. 19, 61, 111).

Матвєєва Ольга Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор (Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди), **зауваження**, висловлені у відгуку опонента:

1. У Вступі автором визначено суперечності, що наявні у сучасній педагогічній теорії та практиці щодо педагогічної спадщини Антоніо Сальєрі в контексті становлення європейської мистецької освіти (кінець XVIII – перша половина XIX ст.). Вважаємо, необхідно було конкретизувати та підкреслити, які завдання дослідження спрямовані на подолання суперечностей і як вони були розв'язані у роботі.

2. У першому розділі праці, розкриваючи теоретико-методологічні засади дослідження педагогічної спадщини Антоніо Сальєрі автором визначено низку наукових підходів. На нашу думку, було б доцільним виокремити наукові принципи які стали основою аналізу педагогічної спадщини композитора.

3. У другому розділі (с. 82), автор виокремлює етапи педагогічної діяльності Антоніо Сальєрі. На нашу думку, робота набула б досконалості, якби етапи педагогічної діяльності були структуровані відповідно до виділених критеріїв.

4. У другому розділі надано творчий портрет Й.Н. Гуммеля в контексті педагогічної спадщини Антоніо Сальєрі де визначено дисципліни за якими навчався Й. Н. Гуммель (с. 140). На наш погляд, у роботі доцільно було б розглянути спадщину композитора у сфері вокального мистецтва, оскільки дисципліни вокального спрямування у його підготовці займали значне місце та досить велике місце у спадщині композитора займає оперний жанр (опери та зінгшпілі, кантати, пісні).

Ваховський Леонід Цезаревич, доктор педагогічних наук, професор ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», **зауваження**, висловлені у рецензії рецензента:

1. На нашу думку, не зовсім вдало сформульовано мету дослідження, оскільки вона не в повній мірі співвідноситься з отриманими результатами. У меті бажано було б зафіксувати ключові слова, що стосуються історичної динаміки досліджуваного явища (особливості, тенденції, етапи тощо).

2. У дисертації проаналізовано наукові праці, в яких відображено погляди та педагогічну діяльність А. Сальєрі, тобто здійснено історіографічний аналіз проблеми. Вважаємо, що публікації, присвячені педагогічній спадщині видатного музиканта й педагога, доцільно було б розглянути не лише за предметним, а й за хронологічним принципом. Це дало б змогу не тільки з'ясувати напрями її наукового вивчення, а й встановити, як історично змінювалось інтерпретації та оцінки дослідників у різні історичні періоди стосовно здобутків А. Сальєрі.

3. Автором обґрунтовано три етапи педагогічної діяльності А Сальєрі на основі, як підкреслюється, «застосування низки критеріїв»: історико-географічного, когнітивного, комунікаційного, мотиваційно-ціннісного, рефлексивного. Означені критерії надзвичайно складно реалізувати як підставу для періодизації. Більш коректно, на нашу думку, їх розглядати як своєрідне мірило оцінки діяльності педагога на кожному з виокремлених етапів.

4. Невиправдано складним і дещо еkleктичним є методологічний проект дослідження, у складі якого аж 13 наукових підходів. Пізнавальний потенціал більшості з них неможливо використати для вирішення поставлених дослідницьких завдань, і тому ці підходи у деякій мірі виглядають як декларація.

5. Дисертант глибоко розкрив позитивні моменти розвитку музичної освіти у європейській освітній системі межі епохи Відродження й Просвітництва. Вважаємо, у дослідженні варто було б детальніше зупинитися на аналізі суперечностей її становлення, що підсилює б критичний підхід автора до студіювання історико-педагогічних явищ.

Сбітнева Людмила Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», **зауваження**, висловлені у рецензії рецензента:

1. У другому параграфі першого розділу, на наш погляд, слід було б ширше описати історію розвитку італійського музичного мистецтва та італійської опери з кінця XVI століття, з періоду пізнього Відродження в епоху Ренесансу – час культурного і художнього підйому в Італії, коли почали створюватися музичні академії, професійні музичні заклади – консерваторії. Народження опери було підготовлено усім розвитком італійської музичної культури, а Неаполь став оперним центром не тільки Італії, але й всієї Західної Європи і впливав на становлення та розвиток творчості талановитих музикантів. Італія манила до себе композиторів, музикантів, співаків із інших країн. Багато з них завершували в Італії свою освіту. Серед центрів музичної професійної освіти виділялась Болонська філармонічна академія). Вважаємо, що на розвиток творчої особистості Антоніо Сальєрі, який зростав в Італії, музична культура тієї епохи значно вплинула.

2. У другому розділі визначено основоположні принципи педагогічної школи Антоніо Сальєрі. Є важливим той факт, що деякі з його принципів знайшли своє подовження в сучасній музичній педагогіці. На наш погляд, можна було б поєднати принцип 2 (принцип творчого взаємозв'язку композиторського мистецтва, виконавства та методики вивчення твору) з принципом 3 (принцип єдності виконавської і педагогічної творчості).

3. У дисертації дисертант не виділяє методи, якими користувався Маєстро. Вважаємо, що їх можна було б визначити й описати, адже вони витікають з принципів педагогічної школи Антоніо Сальєрі.

4. Значна увага в дисертаційній роботі приділяється питанням, пов'язаним з підготовкою вокалістів. Вважаємо, що можна було б більше увага приділити і підготовці інструменталістів у педагогічній школі Маестро. Вважаємо, що доцільним було б автору дисертації надати більш ширшу інформацію щодо відбору виконавцям художнього репертуару.

5. Відомо, що в ті роки творчо працював відомий український композитор Д. Бортнянський, в творчості якого вагоме місце також займала церковна музика. Д. Бортнянський, Д. Березовський (обидва отримали європейську музичну освіту) і А. Ведель – яскраві представники «золотої доби» української музики. Вони створили твори, які ввійшли у скарбницю світової хорової музики. Чи можемо ми виявити якісь аналогії в музично-педагогічній творчості А. Сальєрі та Д. Бортнянського?

Бутенко Людмила Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», зауважень немає.

Результати відкритого голосування:

"За" – 5 членів ради,

"Проти" – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Яременку Леоніду Михайловичу** ступінь доктора філософії з галузі знань 01 – освіта/педагогіка за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Людмила БУТЕНКО

Підпис засвідчую

Олена КАРАМАН